

Univers Pedagogic

Nr. 26 (862),
29 iunie 2023

Săptămânalul pedagogilor din toată țara!

pro

30 de absolvenți au obținut media 10 la examenul național de bacalaureat, conform rezultatelor preliminare ale sesiunii de bază

Rezultatele preliminare ale examenului național de bacalaureat au fost afișate pe 26 iunie 2023, în cele 93 de centre instituite în întreaga țară. Totodată, prin intermediul platformei www.bac.gov.md, candidații își pot vizualiza testele verificate și notele.

La sesiunea de Bacalaureat 2023 au fost admiși 11.587 de candidați din licee, 3998 de candidați din colegii și centre de excelență, 186 de candidați din universități, 165 de candidați care s-au înscris în regim extern și 2460 de restanțieri din sesiunile anterioare, în total – 18.396 de candidați.

Rata de promovare a examenului național de bacalaureat în rândul absolvenților din licee este de 87,77%, comparativ cu 84,34% în sesiunea 2022. Astfel, dintre cei 11.587 de liceeni admiși,

10.170 au promovat examenul. Dintre cei 3998 de candidați admiși din colegii și centre de excelență, 1814 au promovat examenul, rata de promovare pentru acești candidați constituind 45,37%, comparativ cu 42,57% în sesiunea 2022.

Din 2460 de restanțieri din sesiunile anterioare, 419 candidați au promovat examenul, ceea ce constituie 17,03%, comparativ cu 12,79% în sesiunea 2022.

În total au promovat examenul național de bacalaureat în sesiunea de bază, până la desfășurarea contestațiilor, 12.568 de candidați, ceea ce constituie 68,31% din numărul total de candidați admiși în sesiune, comparativ cu 65,06% la aceeași etapă în sesiunea 2022.

Totodată, precizăm că în această sesiune 2 candidați au fost eliminați din examen pentru fraudă.

Numărul candidaților cu nota medie mai mare sau egală cu 8 este de 3372, comparativ cu 3143 în 2022, iar

897 de candidați au nota medie mai mare sau egală cu 9, în comparație cu 857 în 2022.

Media 10 la examenul național de bacalaureat a fost obținută, până în acest moment, de către 30 de candidați. Acești absolvenți sunt din raioanele/municipiile: Bălți, Chișinău, Dubăsari, Hâncești, Orhei, Șoldănești, Ungheni.

În zilele de 26-27 iunie candidații și-au putut vedea online testele verificate și notele atribuite fiecărei probe de examen, accesând platforma www.bac.gov.md. Datele de acces la platformă sunt individuale și au fost oferite fiecărui candidat, prin intermediul instituțiilor de învățământ în care și-a făcut studiile.

Tot în perioada 26-27 iunie 2023, intervalul orar 09:00 – 18:00, candidații care nu au fost de acord cu rezultatele evaluării au putut depune cerere de examinare a contestației la centrele de bacalaureat în care au scris probele de examen. Contestațiile vor fi examinate în perioada 28 iunie – 2 iulie, iar rezultatele finale ale sesiunii de bază vor fi anunțate la data de 3 iulie 2023.

Sesiunea suplimentară a examenului național de bacalaureat va fi organizată în perioada 17-24 iulie 2023. Pentru participare la sesiunea suplimentară, candidații pot depune, în zilele de 3 și 4 iulie, o cerere în scris la centrele de bacalaureat în care au susținut probele în sesiunea de bază.

Ministerul Educației și Cercetării și Agenția Națională pentru Curriculum și Evaluare aduc sincere felicitări absolvenților care au promovat examenul, dorindu-le succese la admiterea în instituțiile de învățământ superior.

Finanțare complementară pentru modernizarea și dotarea universităților

Mai multe universități din subordinea Ministerului Educației și Cercetării vor beneficia, în anul curent, de finanțare complementară de la buget în valoare de 33 de milioane de lei. Banii vor fi utilizați pentru modernizarea infrastructurii universitare. Astfel, 19,1 milioane de lei vor fi repartizați pentru renovarea blocurilor și sălilor de studii, 11,9 milioane de lei - pentru îmbunătățirea condițiilor din căminele studentești, iar alte 2 milioane de lei - pentru dotarea laboratoarelor și sălilor de studii. Fondurile sunt alocate în baza unui regulament pentru finanțare complementară. Propunerile au fost analizate și selectate de o comisie instituită de minister.

„Infrastructura modernă este una dintre condițiile de bază pentru a asigura calitatea studiilor universitare. Prin finanțarea pe care o acordăm astăzi ne propunem să asigurăm condiții mai bune de studii și de trai pentru studenți”, susține ministrul Educației și Cercetării, Anatolie Topală.

De finanțare complementară vor beneficia următoarele instituții de învățământ superior: Universitatea de Stat din Moldova, Universitatea Tehnică a Moldovei, Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă”, Academia de Studii Economice din Moldova, Universitatea de Stat „Alec Russo” din Bălți, Universitatea de Stat „Grigore Țamblac” din

Taraclia, Universitatea de Stat „Bogdan Petriceicu Hasdeu” din Cahul, Universitatea de Stat de Educație Fizică și Sport.

Ministerul Educației și Cercetării precizează că 13 universități și colegii pedagogice trec în prezent printr-un amplu proces de transformare și modernizare. Ministerul a alocat 289 de milioane de lei pentru 20 de proiecte de îmbunătățire a infrastructurii, dar și de schimbare a conținuturilor predate în aceste instituții. Totodată, a fost anunțat un nou concurs de proiecte investiționale, în sumă de circa 210 milioane lei, pentru universități și colegii pedagogice.

Centrul Formare Continuă și Leadership al Universității Pedagogice de Stat „Ion Creangă” din Chișinău își consolidează capacitatea cu suportul partenerilor de dezvoltare

În perioada aprilie-noiembrie 2023, UPS „Ion Creangă” va implementa proiectul „Consolidarea capacității Centrului Formare Continuă și Leadership al Universității Pedagogice de Stat „Ion Creangă” din Chișinău de a oferi formare profesională calitativă cadrelor didactice din sistemul de învățământ Profesional Tehnic”, implementat cu sprijinul proiectului „Întreprinderi și Comune Puternice pentru Moldova”, finanțat de Ministerul German pentru Cooperare Economică și Dezvoltare (BMZ) și Guvernul Elveției, implementat de Agenția de Cooperare Internațională a Germaniei (GIZ).

Obiectivul major al proiectului vizează elaborarea Nomenclaturii domeniilor de formare profesională pentru învățământul profesional tehnic secundar; Nomenclaturii domeniilor de formare profesională pentru învățământul profesional tehnic postsecundar și postsecundar nonterțiar, în conformitate cu Cla-

sificatorul Ocupațiilor din Republica Moldova, aprobat prin ordinul Ministerului Muncii și Protecției Sociale nr. 11/2021, precum și Referențialul de corelare a noilor Nomenclatoare ale domeniilor de formare profesională pentru învățământul profesional tehnic secundar, postsecundar și postsecundar nonterțiar cu

Nomenclaturii domeniilor de formare profesională și al meseriilor/profesiiilor (HG425/2015) și Nomenclaturii domeniilor de formare profesională, al specializărilor și calificărilor pentru învățământul profesional postsecundar și postsecundar nonterțiar (HG 853 /2015).

Relevanța finalității majore a proiectului a fost determinată în rezultatul analizei rapoartelor de evaluare a sectorului educațional privind structura ocupării forței de muncă și a șomajului, care arată că sistemul de învățământ profesional tehnic este conectat în măsură insuficientă la cerințele pieței muncii atât din punct de vedere calitativ (nu oferă calificări relevante), cât și cantitativ (nu acoperă deficitul de lucrători calificați).

(Continuare în pag. 2)

MEC a aprobat prețurile de închiriere a manualelor

Ministerul Educației și Cercetării (MEC) a stabilit taxele pentru închirierea manualelor în învățământul liceal pentru anul de studii 2023-2024, precum și plățile de înlocuire a cărților deteriorate sau pierdute. Astfel, cel mai scump preț de închiriere va viza manualul de Geografie în limba rusă pentru clasa a X-a (21,50 lei), iar cel mai ieftin – Istoria românilor și universală în limba română pentru clasa a XII-a (2,80 lei).

Elevii din clasa a X-a vor achita pentru închirierea unui manual între 3,5 și 21,5 lei, iar cei din a XI-a – între 5,6 și 19,2 lei. Reiese că un copil de clasa a X-a va avea nevoie de peste 80 de lei pentru acest gen de servicii. Taxa pentru cel mai scump manual închiriat de absolvenții liceelor va fi de 10,6 lei. De asemenea, au fost stabilite plățile de înlocuire pentru manualele deteriorate sau

pierdute de liceeni în anul precedent de învățământ, cea mai scumpă în acest sens fiind cartea de Geografie în limba rusă (143 de lei).

Este de menționat că elevii treltelor primare și gimnaziale nu vor plăti pentru închirierea manualelor, dată fiind decizia din anul 2017 a Curții Constituționale, care a stabilit că metoda de colectare a plăților de la elevii claselor V-IX contravine Legii Supreme, cu încălcarea articolului 35 din Constituție – dreptul la învățatură.

Cor. UPp

CFCL: susținerea tezelor de recalificare profesională la specialitatea Pedagogie preșcolară

Departamentul Educație Timpurie și Învățământ primar din cadrul Centrului de Formare Continuă și Leadership al Universității Pedagogice de Stat „Ion Creangă” a desfășurat, în perioada 19 – 23 iunie, susținerea tezelor de recalificare profesională pentru reabilitații înscriși la specialitatea Pedagogie preșcolară (60 credite).

Cele 214 persoane au urmat programul timp de un an, studiind în 2 grupe diferite, una cu predare în limba română și alta cu formare în limba rusă (coordonator Natalia Carabet dr., conf. univ.).

Rezultatul probelor de susținere a tezelor au fost apreciate de membrii celor două comisii: Ludmila Samanati, dr., gr. did. superior, –

președinte; Natalia Carabet, dr., conf. univ., – vicepreședinte; Nadejda Baraliuc, dr., lect. univ., – membru; Silvia Șpac, dr., gr. did. superior, – președinte; Angela Teleman, dr., conf. univ., – vicepreședinte; Natalia

Melnic, dr., lect. univ., – membru.

Scopul programului de formare profesională continuă *Pedagogie preșcolară* constă în formarea sistemului de competențe profesionale care permite beneficiarilor să activeze ca specialiști în pedagogia preșcolară, în condiții de competitivitate pe piața muncii, la nivelul standardelor și tendințelor naționale și internaționale. Deci, specialistul absolvent este pregătit să desfășoare cu succes activitatea de educator, iar calificarea obținută îi permite să activeze în: creșe (pentru copiii cu vârsta sub 3 ani); grădinițe (pentru copiii cu vârsta 3-6/7 ani); complexe educaționale cu programe combinate (grădiniță-creșă, școală primară-grădiniță).

Centrul Formare Continuă și Leadership al Universității Pedagogice de Stat „Ion Creangă” din Chișinău își consolidează capacitatea cu suportul partenerilor de dezvoltare

(Continuare din pag. 1)

În prezent, documentul legislativ de bază pentru organizarea procesului de formare profesională a maeștrilor, tehnicienilor, tehnologilor, personalului medical și farmaceutic, precum și a altor specialiști din diverse domenii, în conformitate cu nivelurile 3, 4 și 5 ale Clasificării Internaționale Standard a Educației (ISCED), îl reprezintă *Nomenclatorul domeniilor de formare profesională și al meseriilor/profesiei* (HG425/2015) și *Nomenclatorul domeniilor de formare profesională, al specializărilor și calificărilor pentru învățământul profesional postsecundar și postsecundar nonterțiar* (HG853/2015), în baza cărora nu este posibilă dezvoltarea și favorizarea acelor profiluri și specializări educaționale care sunt relevante, solicitate, mai bine articulate cu nevoile și cerințele economiei naționale.

Totodată, la 12 noiembrie 2021, prin Ordinul Ministerului Muncii și Protecției Sociale (MLSP) nr. 11, a

ocupațiilor (ESCO)), pentru a permite comparabilitatea internațională și a reflecta cererea de forță de muncă în ceea ce privește ocupațiile. Respectiv, *Clasificatorul ocupațiilor din Republica Moldova* reprezintă o sursă importantă de informații pentru corelarea cererii și ofertei de forță de muncă, inclusiv pentru elaborarea documentelor în baza cărora se planifică procesul de formare profesională, și anume *Nomenclatorul (Nomenclatoarele) domeniilor de formare profesională și a specialităților în formarea profesională, standardele ocupaționale, standardele de calificare, curriculum etc.*

Pentru realizarea acestei sarcini importante au fost selectați, în baza de concurs, 8 experți naționali, care vor fi ghidați pe tot parcursul perioadei de către responsabilii din cadrul Ministerului Educației și Cercetării, Ministerului Muncii și Protecției Sociale, consultanții din cadrul proiectului GIZ „Întreprinderi și comune puternice pen-

tru Moldova”, echipa de proiect. Recent a avut loc evenimentul de lansare a Proiectului, la care a participat dl Martin Roch, director adjunct al Biroului de Cooperare al Elveției în Republica Moldova, reprezentanți ai Ministerului Educației și Cercetării, reprezentanți ai Ministerului Muncii și Protecției Sociale, reprezentanți ai Agenției Elvețiene pentru Dezvoltare și Cooperare, reprezentanți ai Agenției de Cooperare Internațională a Germaniei, echipa de proiect, echipa de experți-elaboratori, echipa de experți-evaluatori, reprezentanți ai instituțiilor de învățământ superior și profesional tehnic, reprezentanți ai agenților economici, reprezentanți ai elevilor din învățământul profesional tehnic, alți factori interesați.

Participanții la eveniment au subliniat importanța și valoarea acestor instrumente naționale pentru sistemul de învățământ profesional tehnic, or, în temeiul noilor *Nomenclatoare*, furnizorii programelor de

studii din învățământul profesional tehnic vor iniția noi programe de formare profesională relevante pentru nevoile pieței muncii din Republica Moldova, în corelație cu *Clasificatorul Ocupațiilor din Republica Moldova (CORM 006-2021)*. Totodată, astfel va fi consolidat parteneriatul între instituțiile de învățământ superior, instituțiile de învățământ profesional tehnic și agenții economici, în vederea adaptării ofertei de formare profesională la perspectivele pieței muncii.

La finalul evenimentului, participanții și-au exprimat convingerea că aceste acțiuni vor facilita accesul tinerilor la programe relevante de formare profesională în instituțiile de învățământ profesional tehnic, contribuind astfel la sporirea atractivității ocupațiilor și oferirea șanselor de angajare a absolvenților și la dezvoltarea economică a țării.

Cezara CORNIENCO: „Idealul pedagogic al Centrului tinerilor naturalişti este atitudinea responsabilă față de mediu”

În sectorul Botanica din capitală, la Centrul Orașenesc al Tinerilor Naturalişti, activitățile sunt în toi. În acest centru de proporții mari își aduc aportul la educarea tinerei generații 42 de angajați, dintre care 32 de cadre didactice. Beneficiarii centrului au devenit laureați ai mai multor concursuri internaționale pe domeniul eco artă, eco design și proiecte eco. Aici copiii abordează problemele ecologice în cunoștință de cauză și propagă în sânul familiei și între semenii lor modul sănătos de viață. Iar cea care are grijă ca totul să meargă ca pe roate este dna Cezara Cornienco, directorul centrului, căreia i-am solicitat un interviu.

– Care sunt motivele principale pentru care părinții decid să-și trimită copiii la Centrul Orașenesc al Tinerilor Naturalişti?

– Centrul Tinerilor Naturalişti este unica instituție din Moldova care este axată direct pe educația ecologică a copilului, modul sănătos de viață și educația pentru natură – acesta este targetul nostru direct. Programul de la centru este unul foarte vast, are 77 de denumiri de cercuri, cred că asta ar fi unul dintre motivele principale. Suntem susținuți, în mare măsură, de Direcția Generală Educație Tineret și Sport și Primăria mun. Chișinău.

– Aici copiii sunt direcționați în horticultură, floricultură, apicultură, plante medicinale... Le-am enumerat pe toate?

– Nu putem să le enumerăm pe toate pentru că sunt foarte multe, de la ocrotirea naturii pentru cei mai mici (6-7 anișori) până la design de landsafturi în format digital, ce presupune proiectarea parcurilor la computer pentru adolescenți. Între aceste două extreme se regăsește grădinaritul, bucătăria eco, teatrul ecologic, natura în obiectiv, unde copiii învață arta fotografiei, eco designul, îngrijirea animalelor de companie ca disciplină aparte, acvaristica pentru începători, unde doritorii învață cum să întrețină peștii de acvariu etc. Toate acestea dezvoltă la copii educarea unei atitudini responsabile față de habitatul în care trăim. Mai mult ca atât, de exemplu, arta aranjamentului floral este un program de trei ani de studii, unde

copiii însușesc acest meșteșug și apoi aceasta devine pentru ei o meserie adevărată.

– Ce program aveți în sezonul estival?

– Deoarece programul de vară este unul mai distractiv și mai lejer, în cadrul proiectului încercăm să acoperim necesitățile și sfera de interese a copiilor în măsura pe care le au. În această perioadă de timp copiii au ateliere de creație, ateliere practice, jocuri în aer liber. Organizăm marșuri turistice, ieșiri în afara centrului, în afara orașului, care sunt cu context ecologic, și încercăm să-i familiarizăm mai bine pe copii cu orașul nostru. Am descoperit multe muzee care nu sunt atât de bine cunoscute, dar foarte interesante și merită să fie popularizate, precum Muzeul Pompierilor, Muzeul Gloria Muncii și gestionarea transportului electric etc.

– Câți copii aveți înscriși în acest sezon estival?

– De la 1 iunie până la 12 august deja s-au înscris 1300-1400 de copii per total, iar într-un sejur sunt de la 220 până la 255 de copii.

– Ce reprezintă programul „GREEN GATE”?

– Programul este la a treia sa ediție și este un program estival solicitat și deja foarte bine cunoscut în oraș. De anul trecut am înțeles că nu facem față tuturor solicitărilor timp de o lună, după cum era preconizat, de aceea am hotărât ca începând cu anul acesta, pe timpul verii, să facem 5 sejururi a câte 10 zile. „GREEN GATE” reprezintă

un program cognitiv-distractiv, unde copiii se află alături de noi de la orele 9.00 dimineața până la orele 16.00. Anul acesta beneficiarii au activități noi de prelucrare a solului pe lotul experimental, unde îngrijesc de plante. Acum suntem într-un experiment foarte ambițios de plantare pe verticală a cartofilor și suntem curioși ce roadă vom avea. De asemenea, copiii au reușit să culeagă o roadă modestă de cireșe și au învățat cum se curăță zmeura. În acest sezon estival mai avem un acord de colaborare cu IPLT „Nicolae Iorga”, în cadrul căruia fiecare copil, de 4 ori pe sejur, are posibilitatea să frecventeze piscina.

– În afară de faptul că educați copiii să ducă un mod sănătos de viață și să respecte mediul înconjurător, ce activități mai aveți?

– Dacă copilul vrea să învețe a cânta la o chitară, găsim posibilitatea să-i oferim opțiunea. Dacă vrea să privească un film sau să meargă în excursie, sau să joace cu colegii jocuri de masă în foisor, îi oferim și aceste posibilități. După câte vedeți, este un program foarte multilateral și divers, care încearcă să acopere interesele și necesitățile tuturor copiilor.

– Aveți refugiați care frecventează centrul? Dacă da, de ce servicii beneficiază aceștia?

– Avem familia cu copii din Ucraina, care ne sunt alături de mai bine de un an. Din martie 2022 până la momentul de față prin centrul nostru au trecut peste 500 de copii refugiați, preponderent din regiunile Odesa, Mikolaiv, acum mai avem și din regiunile Kiev, Herson, Harkov etc. Copiii din Ucraina au un program full-time de dimineață până seara, cu diverse activități. Pe perioada anului de studii, copiii de vârstă școlară ieșeau online cu școlile din Ucraina, aceasta se făcea cu suportul unor organizații internaționale, cărora le suntem foarte recunoscători: Early Starters Internațional ONG din Israel, care oferă ajutor copiilor aflați în pericol, UNFPA este organizația internațională ONU pentru populație, care s-au implicat activ în susținerea mamelor și adolescenților din Ucraina, UNICEF, Moldova-Proiect ONG, care au acordat suport tehnic și asistență psihologică. Datorită lor, am fost în stare să asamblăm un laborator digital performant, care a permis acestor copii să învețe online în prima jumătate a zilei, iar în a doua jumătate – să beneficieze de serviciile noastre educaționale. În plus, am asigurat asistență psihologică în totalitate familiilor de refugiați. De asemenea, preluam copiii la centru, pentru ca mamele să-și organizeze într-un fel timpul și să-și rezolve problemele

cotidiene. Am asistat și ghidat unele mame care au frecventat cursuri de formare, ulterior și-au găsit de lucru, iar pe cele cu studii pedagogice am găsit posibilitatea să le angajăm.

– Am înțeles că la fiecare sfârșit de sejur pregătiți un concert de gală?

– La finele fiecărui sejur organizăm un concert de gală și este mare dramă că nu putem include toți doritorii să participe. Suntem nevoiți să facem preselecție, pentru că nu poate un concert unde participă doar copii să dureze 4-5 ore. Optăm pentru evoluțiile în masă, unde fiecare copil poate să participe cât de cât. Concertele noastre sunt foarte așteptate de părinți și sunt o bucurie mare pentru toți.

– Oferiți premii învingătorilor?

– Am introdus un fel de premii care au mare priză la copii, și anume, câștigă un bilet pentru anul viitor în tabără, în cadrul programului „GREEN GATE”.

– Ce program aveți în perioada de studii?

– Programul de vară diferă foarte mult de programul care se desfășoară pe parcursul anului de studii. Copiii însușesc disciplina pe care au ales-o timp de 9 luni consecutiv, din septembrie până în mai, frecventând centrul de 2 ori pe săptămână.

– Cu ce probleme se confruntă centrul și de cine depinde rezolvarea lor?

– Probleme cotidiene și cele de amploare sunt și vor fi, dar ne străduim să facem față. Cum am spus mai sus, beneficiem mult de suportul DGETS, precum și al Primăriei mun. Chișinău, dar și de al unor organizații internaționale, care apreciază nivelul serviciilor prestate de centru și sunt gata, în măsura posibilităților, să se implice și să ne ajute. Văzând nivelul nostru de organizare a timpului liber al copiilor, se implică și unii părinți care ne acordă suport în măsura posibilităților. De exemplu, părinții ne-au organizat o excursie la Serviciul Hidrometeorologic de Stat. Nu este locația menită pentru vizite și excursii în masă, este un centru științific, dar ține de dimensiunea educației ecologice, iar copiii au rămas fascinați de faptul cum se prezice vremea. Însă una din problemele centrului rămâne a fi spațiul, pentru că avem numai 8 încăperi și mulți solicitanți, cel puțin 1400 de copii pe an.

– Pentru o activitate mai fructuoasă, ce v-ați propus să realizați în viitorul apropiat?

– Noi lucrăm intens asupra actualizării conținuturilor didactice care se predau. Vrem să introducem o serie de discipline noi în formatul activității transdisciplinare. Suntem la etapa de elaborare a unor conținuturi didactice care, sperăm, să fie atractive mai ales pentru adolescenți. Astăzi este o problemă să-l rupi de la gadgeturi și să-i redirecționezi interesul spre alt vector. Deși se vorbește foarte mult pe această dimensiune, puțini sunt cei care știu să o facă corect. Noi ne-am propus să-l sustragem prin alte activități, cum ar fi: bucătăria eco, modul sănătos de viață, rația alimentară, educația pentru egalitate de gen, cel puțin aceasta este ambiția noastră.

– Ce așteptări aveți de la tinerii și copiii care frecventează centrul?

– Idealul pedagogic al centrului este atitudinea responsabilă față de mediu. Copiii noștri sunt responsabili pe dimensiunea reciclării, pe dimensiunea sortării deșeurilor. Sunt cazuri când îi impun pe cei de acasă să procedeze la fel, deja educă acea resursă umană în sânul căruia trăiesc. Deci, la noi copiii nu au când să stea în telefoane, sunt foarte implicați.

– Ce realizări frumoase are centrul în palmares?

– În perioada pandemică Direcția Generală Educație Tineret și Sport a lansat un proiect transnațional între Republica Moldova și România – „Ursulețul de pluș”, desfășurat sub umbrela Proiectului „Educație online fără hotare”. Noi am făcut față provocării și ursulețul de pluș de la Centrul Orașenesc al Tinerilor Naturalişti a plecat la școala nr. 210 din București, iar ursulețul de pluș de la ei a ajuns la noi la centru. Am făcut acest schimb de agende cu 8 clase din gimnaziu și am primit un feedback enorm, chiar a fost o experiență frumoasă pentru noi. De asemenea, ne mândrim cu faptul că am participat la concurs și am câștigat 2 granturi, grație cărora avem o seră, un sistem de irigare digital și lazi de compostare. Suntem laureații ai mai multor concursuri internaționale pe domeniul eco artă, eco design și proiecte eco.

Între timp a apărut și o disciplină nouă, teatrul ecologic, care reprezintă o trupă de copii ce abordează din scenă problemele ecologiei. Tot ce montăm noi este despre natură, ocrotirea acesteia, interacțiunea corectă cu mediul ambiant, atitudinea grijulie față de animale și tot ce ne înconjoară.

– Dnă C. Cornienco, vedem acest impact colosal pe care îl aveți asupra copiilor și tinerilor de la centru și vă felicităm cu aceste rezultate frumoase. Ne dorim ca astfel de centre să funcționeze în întreaga țară.

Reamintim că instituția publică de învățământ extrașcolar COTN oferă servicii educaționale gratuite copiilor și tinerilor de la 5 până la 21 de ani. Toate conținuturile sunt propuse copiilor într-o formă captivantă, accesibilă și distractivă.

A intervievat
Silvia ȚURCAN

Un Festival Internațional de Poezie la Casa-Muzeu „Constantin Stamati”

Festivalul Internațional de Poezie „Renata Verejanu”, ajuns la ediția a X-a, și-a început evantaiul de sărbători dedicate Măriei Sale, Poezia, cu etapa raională de la baștina poetei protagoniste, raionul Ocnița. Zi de sâmbătă, iunie 2023... O zi de vară cu mult soare și cer senin. Lume talentată din toate localitățile raionului se îndreaptă spre Casa-muzeu „Constantin Stamati”. Dar mai vine lume și de la Râșcani, Bălți, Chișinău, din România – e juriul etapei raionale a Festivalului. În amfiteatrul imaginar din frumoasa curte, de jur-impresur - lucrări/tablouri ale artiștilor plastici de la Școala de Arte „Teodor Negară” din centrul raional și multă lume talentată: poeți, esești, compozitori, interpreți, dansatori, traducători, scenariști, regizori, artiști plastici, bibliotecari, îndrăgostiți de poezie, participanți la concursul poeziei recitate, cântate, traduse, analizate, pictate... și chiar dansate.

Elegant își face apariția tânărul Constantin Stamati (întruchipat de Mihai Lesnic, elev în ultimul an de liceu) la braț cu Suzana, prima soție a sa... La masa improvizată - juriul etapei raionale: Angela Crucichevici, președinte; Ofelia-Florica Haranguș (România); poetul Victor Ciobanu (Chișinău); Eugenia Zabolică și Veronica Simionica Hasnaș (ambele poete de la Bălți); Natalia Mazilu Miron (Râșcani); Daniel Verejanu, directorul festivalului; Ion Creangă, primarul localității, și protagonista festivalului, poeta Renata Verejanu, în calitate de oaspete drag, cărei i se înmănează pe un prosop național, un colac enorm, cum doar prin părțile Ocniței se coc.

Toate cele șase secțiuni au avut participanți foarte inspirați, talentați, de diferite vârste, de la minunatul prinț de șapte anișori, Alexandru, până la distinsese doamne bibliotecare, care participă la acest festival încă de la prima ediție. O deosebită prestație au avut participanții la secțiunile compoziție și eseu. La Secțiunea „Compoziție” au fost evidențiate, pentru etapa internațională de la Chișinău, două cântece pe versuri de Renata Verejanu: *Propria icoană* (compozitor și interpret Boris Tcaci, din orașelul Frunze), și *Voi rupe o privire*, interpretat de Cristian Roșu, elev din Verejeni.

La Secțiunea „Eseuri” pe marginea creației Renatei Verejanu s-au prezentat foarte bine Luminița Bejenari, elevă din Dângeni, cu eseu *Frumusețea eternă*, pe care l-a prezentat ca o artistă profesionistă, și Cristina Badarev, elevă din Bârnova,

cu eseu *„Iubirea – fenomen complex al vieții umane”*.

La secțiunea „Traduceri” s-au evidențiat Natalia Dziubac din Rujnița, cu poezia *Vesna moldăh*, și Liudmila Romanciuc din Otaci, cu poezia *Moi pervâi rebenok*.

La secțiunea „Poezie de autor” au fost înscriși cei mai mulți participanți, fiind evidențiați: Diana Crăciun (Grinăuți-Moldova), Liudmila Vornicesco (Ocnița), Doina Obrejanu (Mereșeuca), Aliona Olaru (Hădărăuți), Maria Cozmic. Ceea ce a bucurat juriul e că îndrăgostiții de poezia Renatei Verejanu, participanți la Secțiunea „Recital”, au ales poezii profund filosofice din volumul *„Ofranda omeniei”,* care a fost reținut la tipografie din 1980 până în 1989, dar care, peste decenii, este atât de actual, precum și din volumele *„Al cincilea anotimp, femeia”, „Eu am știut să fac din viața mea o sărbătoare”*... Au recitat cu mult suflet Aliona Gumenăi (*Amintiri*), Arina Semendeaev (*Cântec pentru o despărțire*), David Uriciuc (*Colind de la mama*), Eulalia Gadamba (*Voi rupe o privire*), Delia Cotomba (*La Paris să iubești e ușor*), Alexandru Rurenchevici (*Eu am știut să fac din viața mea o sărbătoare*), Liviu Guțu (*Noțiune de zămbet*), Maria Snigur (*Anotimp sufletesc*), Viorica Pârlea (*Dreptul de mamă*), Maria Cozmic (*O lacrimă*).

În cea de-a 6-a Secțiune, „Poezia în viziunea artiștilor plastici”, juriul a evidențiat expozițiile de lucrări ale Doinei Obrejanu din Mereșeuca,

3 volume, în culorile tricolorului): *„a Munci, a Iubi, a Trăi”, „Vânătorul vârstelor” și „Stema destinului”,* și câte o agendă cu emblema festivalului.

La finele evenimentului juriul și oaspeții sosiți de la Chișinău și din România s-au bucurat de o excursie, al cărei ghid a fost doamna Lilia Proca, directoarea Casei-Muzeu „Constantin Stamati”. Dar lumea adunată la eveniment nu pleca, toți așteptând să ia autografe de la poeta Renata Verejanu, protagonista Festivalului fiind ademenită sub teiul lui Stamati, pe un scaun, și doritorii de a primi autografe au înconjurat-o, fără a se grăbi, deși evenimentul durase vreo șase ore. Precum ne-a mărturisit dna Angela Crucichevici, evenimentul e o frumoasă reușită grație bibliotecarilor și a lucrătorilor de la casele de cultură din raion. Aproape că intuind următoarea întrebare, dna Crucichevici, ne comunică: „Deși o cunosc pe renumita poetă și mă mândream că e pământeanca noastră, am cunoscut-o personal pe dna Renata Verejanu în toamna anului trecut. În primele zile a acestui an, poeta Renata Verejanu a făcut o donație generoasă de cărți de poezie, proză, eseuri, portrete, maxime și cugetări, pledoarii, interviuri, cărți pentru copii și adulți, printre care legendarele volume, cunoscute și peste frontierele Republicii Moldova: *Poetul dintre milenii* (format A4, 600 pagini), volum numit de acad. Mihai Cimpoi „biblia poeziei moderne”, *Ofranda omeniei*, ajuns la ediția a V-a, *Eu am știut să fac din viața mea o sărbătoare*, *Provocați-mă să devin genială*, *Metafora nemuririi*, *Innobilarea acestei lumi*, *Al cincilea anotimp, femeia*, volume de *Opere alese*, *Album „Renata Verejanu. Destin în imagini”* etc. – câteva sute de cărți de valoare, editate, din păcate, de scriitoare pe cont propriu, anume pentru bibliotecile din raionul nostru.

Așa că, îndrăgostiții de poezia Renatei Verejanu, de data aceasta au avut norocul să găsească cărțile scriitoarei și în română, rusă, engleză, franceză...”

Festivalul Internațional de Poezie „Renata Verejanu” a fost lansat în 2014, de Academia Europeană a Societății Civile (autorul proiectului), în parteneriat cu Institutul de Filologie al AȘM și Compania Tele-Radio-Moldova, în scopul susținerii creației poetei luptătoare Renata Verejanu și promovării celor peste șaptezeci de titluri de carte scrisă și editată de autoare, cărți care lipsesc cu desăvârșire din bibliotecile și librăriile din țară. Desfășurându-se an de an și devenind deja o frumoasă tradiție, Festivalul e îndrăgit atât de oamenii de creație din diasporă, cât și de cei de acasă, ajungând a fi un bun al tu-

portante evenimente care creează plus valoare spirituală și care a dus numele Moldovei departe peste frontierele ei”.

Casa-Muzeu „Constantin Stamati” din s. Ocnița, raionul Ocnița, este una dintre cele trei case memoriale aflate în custodia Muzeului Național al Literaturii Române. După cele șase ore de spectacol la Casa-Muzeu „Constantin Stamati”, a urmat o sesiune foto. Deși farmecul acestui eveniment unic a fost imposibil de captat într-o simplă imagine, toți participanții la concurs își doreau o poză de familie cu pământeanca lor, poeta Renata Verejanu, Om Emerit al Republicii Moldova, deținătoare a nenumărate premii literare în țară și peste frontierele ei.

Victor RUSU

Educația incluzivă în Republica Moldova

Legea fundamentală a Republicii Moldova, precum și alte legi organice și hotărâri guvernamentale vin să asigure dreptul la educație persoanelor cu cerințe educaționale speciale și aflate în dificultate. Dar care este oare starea reală a lucrurilor în instituțiile de învățământ din țară?

Menționăm că redacția *Univers Pedagogic pro* a încercat de nenumărate ori să abordeze subiectul cu directori de instituții, dar s-a dovedit a fi unul mult prea sensibil pentru a putea a face publice anumite declarații. De aceea am decis să abordăm subiectul referitor la soarta copiilor cu CES instituționalizați împreună **Aurelia Racu**, doctor habilitat în pedagogie, profesor universitar, care a adunat cu grijă o cronică a evenimentelor cu un impact pozitiv în domeniul educației incluzive din țara noastră, dar și de peste hotarele. La îndemnul dumneaei am implicat în discuții un grup de actori educaționali activ implicați în procesul de învățământ, care își fac studiile de master în domeniul logopedic, în cadrul Universității Pedagogice de Stat „Ion Creangă”.

În urma acestei discuții am înțeles că, în funcție de circumstanțele individuale ale fiecărui copil și de calitatea îngrijirii pe care o primesc în instituție, copiii cu CES instituționalizați se confruntă cu neglijarea sau abuzul fizic, psihologic sau emoțional. Regretabilă este și lipsa unei educații adecvate sau a unor intervenții terapeutice specializate pentru nevoile lor specifice. Ba mai mult, și aici nu ne referim doar la instituția de învățământ, copiii cu CES se confruntă cu izolarea socială și lipsa de interacțiune cu mediul exterior, inclusiv cu familia și prietenii. De aici și posibilitatea de a dezvolta tulburări de atașament, anxietate sau depresie. Toate acestea la un loc sporesc riscul apariției problemelor de sănătate și de dezvoltare.

Probleme cu care se confruntă copiii cu CES la școală

Din cauza nevoilor și diferențelor de învățare, copiii cu cerințe educaționale speciale pot întâmpina o serie de probleme privind inaccessibilitatea explorării fizice a clădirilor și a altor facilități ale școlii, precum și a materialelor didactice, a tehnologiei și a altor resurse necesare concepute pentru a-i ajuta să învețe. Frecvent întâlnite sunt prejudecățile și stigmatizarea din partea colegilor, profesorilor, părinților colegilor care pot duce la izolarea socială, la scăderea încrederii în sine și la probleme de sănătate mentală. La fel de apăsătoare sunt dificultățile de comunicare și interacțiune socială, care pot face dificilă înțelegerea și exprimarea informațiilor, precum și colaborarea cu colegii și profesorii. Se depistază și dificultăți de învățare, cum ar fi citirea, scrierea, matematica și dezvoltarea abilităților sociale și de comportament, care pot necesita adaptări ale programei de studiu și strategii de învățare speciale. Impedimente se întâlnesc și în satisfacerea nevoilor speciale de îngrijire și asistență, cum ar fi gestionarea problemelor de sănătate și asistența personală în timpul pauzelor sau în timpul cursurilor.

Trebuie să recunoaștem că societatea nu este pregătită să accepte multe aspecte în ceea ce privește in-

tegrarea în școală a copiilor cu CES. De aceea, pentru a-i ajuta să facă față acestor probleme și să obțină succesul, este important ca școala să le ofere o gamă largă de servicii și resurse specializate, inclusiv asistență educațională individualizată, terapie, asistență socială și accesibilitate la facilități adecvate. Este important, de asemenea, să se promoveze o cultură a respectului și a toleranței față de diversitatea și nevoile individuale ale fiecărui elev.

Situație diferită în universități?

Așa cum ne-a comunicat doamna doctor habilitat, studenții cu cerințe educaționale speciale se confruntă cu dificultăți similare școlii, doar specifice etapei de învățământ superior. Acestea se referă mai mult la lipsa suportului și resurselor adecvate nivelului academic și cerințelor cursurilor universitare. La fel, sunt ignorate nevoile speciale de îngrijire și asistență, cum ar fi gestionarea problemelor de sănătate și asistența personală în timpul cursurilor. Accesibilitatea la informații și resurse, cum ar fi bibliotecile, serviciile de consiliere și alte servicii universitare este limitată.

Cerințele educației incluzive

Educația incluzivă implică crearea unui mediu de învățare care răspunde nevoilor tuturor elevilor, inclusiv celor cu CES. Pentru a realiza cu succes acest fapt, există anumite cerințe și principii care fac educația incluzivă funcțională. Primordial, toți elevii trebuie să aibă acces la o educație de calitate, indiferent de nevoile și diferențele lor individuale. Acest lucru înseamnă asigurarea accesului la clădiri și facilități adecvate, la materiale didactice și la tehnologie, precum și la resursele de îngrijire și asistență necesare. Elevii cu CES trebuie să fie incluși în toate aspectele vieții școlare și să aibă oportunități egale de participare și implicare în activitățile educaționale, sociale și culturale.

Educația incluzivă implică adaptarea curriculumului și a metodologiilor de învățare care trebuie să răspundă nevoilor individuale ale elevilor cu CES. Acest lucru poate însemna adaptarea programelor de studiu și dezvoltarea de strategii de învățare individualizate. La fel, presupune colaborarea între elevi, profesori, părinți și comunitate care se produce pentru a crea un mediu de învățare inclusiv și pentru a îmbunătăți accesul la resurse și suport. Astfel, se va stabili respectul pentru diversitatea culturală, lingvistică, etnică, religioasă și de gen a elevilor și se va promova respectul și toleranța față de diferențele individuale.

Educația trebuie să fie flexibilă și adaptabilă la nevoile și diferențele individuale ale elevilor, permițându-le să învețe într-un mod care li se potrivește cel mai bine. Pentru

siguranța că elevii cu CES își ating obiectivele educaționale și dezvoltă abilitățile necesare pentru a reuși în viață, educația incluzivă va apela la evaluarea și monitorizarea progresului.

Realizări și neajunsuri ale procesului de instituționalizare

Procesul de instituționalizare a copiilor cu cerințe educaționale speciale poate avea atât avantaje, cât și dezavantaje. Accesul la servicii de îngrijire și suport este cel mai mare avantaj de care dispun copiii cu CES, necesare pentru a-și satisface nevoile zilnice și pentru a învăța și a se dezvolta într-un mediu sigur și protejat. În acest sens, și instituțiile specializate pot oferi acces la o gamă largă de resurse și la experți ce le pot oferi suport în îngrijire.

Un alt avantaj ar fi socializarea cu alți copii cu CES. Într-un mediu instituționalizat, copiii cu CES au oportunitatea de a socializa cu alți

copii care au aceleași nevoi și provocări, ceea ce poate duce la formarea prietenilor durabile și la creșterea stimei de sine.

Instituționalizarea copiilor cu CES își lasă amprenta în formarea abilităților sociale și de viață independentă. Prin implicarea în programe educaționale și de terapie, acești copii pot deprinde abilități sociale și de viață independentă, precum comunicarea, relaționarea, gestionarea emoțiilor și a comportamentului, și pot deveni mai independenți și mai pregătiți pentru a face față vieții în afara instituției.

În șirul dezavantajelor produse de instituționalizare întâietate deține separarea de familie și comunitate, ceea ce poate avea un impact negativ asupra dezvoltării sociale și emoționale. Din cauza gradului sporit de vulnerabilitate și dependență, instituționalizarea presupune și un risc de neglijare și abuz fizic, emoțional și sexual din partea personalului instituției sau a altor copii. La fel, copiii cu CES plasați în instituții pot fi stigmatizați și discriminați de societate, ceea ce poate afecta negativ imaginea lor de sine și poate duce la izolare și excludere socială. De asemenea, există cazuri când copiii cu CES sunt tratați ca parte a unui grup omogen, astfel, serviciile de îngrijire și de terapie pot fi standardizate și insuficient adaptate la nevoile individuale ale fiecărui copil.

Așa cum ne-a asigurat doamna profesor A.Racu, instituționalizarea copiilor cu CES ar trebui să fie considerată o ultimă soluție, iar alternativele mai puțin restrictive, cum ar fi educația și îngrijirea în comunitate, ar trebui să fie la alegere, în cazul în care este posibil.

Poziția părinților care au copii cu CES instituționalizați

În general, părinții se repartizează în două tabere: cei care susțin plasarea copiilor lor în instituții și cei care preferă să-și crească copiii în comunitate.

Primul grup consideră că instituțiile specializate pot oferi servicii și suport mai bune decât le oferă ei acasă, inclusiv servicii medicale și terapeutice. Ba mai mult, ei consideră că instituțiile garantează un mediu mai sigur și mai protejat pentru copiii lor, în special dacă ei au nevoie de îngrijire intensivă și supraveghere. La fel, instituțiile oferă oportunități de socializare și de învățare mai bune decât cele de acasă, specifice prin interacțiunea cu alți copii și prin participarea la programe educaționale și de terapie specializate.

Părinții care preferă să-și crească copiii cu CES în comunitate își motivează alegerea prin dorința de a menține legăturile familiale, afec-

pot dezvolta abilități care să îi pregătească pentru viața de adult. Dar pentru a putea face față nevoilor educaționale speciale ale copiilor, cadrele didactice trebuie să aibă pregătire adecvată. Aici pot fi utile diverse cursuri de specializare, participarea la conferințe sau la alte evenimente care abordează subiecte legate de educația specială. Esențială ar fi colaborarea între părinți și cadrele didactice, pentru a asigura că nevoile copiilor cu CES sunt îndeplinite. În acest sens, părinții pot fi implicați în procesul de învățare și pot oferi informații valoroase despre copiii lor, în timp ce cadrele didactice pot furniza sfaturi și resurse pentru a-i ajuta să susțină dezvoltarea copiilor lor acasă.

Desigur, curriculumul școlar trebuie adaptat astfel încât să poată fi accesibil și relevant pentru toți copiii, inclusiv cei cu CES. Acest fapt poate implica schimbări în metodologiile de predare, în evaluare sau în resursele educaționale utilizate.

De mare ajutor pentru copiii cu CES poate fi tehnologia, accesul la resursele educaționale, aplicații și alte instrumente care pot sprijini învățarea. Însă, în același timp, este important ca aceștia să aibă acces și la resurse fizice, precum cărți, jocuri sau alte materiale didactice.

Asigurarea specialiștilor cu suport metodic și alte resurse

Suportul metodic și alte resurse sunt esențiale pentru a putea oferi copiilor cu CES o educație adecvată și de calitate. Specialiștii care lucrează cu acești copii pot fi psihologi, terapeuți ocupaționali și fizici, logopezi, consilierii școlari, pedagogi specializați, asistenți sociali și alți profesioniști cu experiență în domeniul educației speciale. Ei trebuie să aibă o pregătire adecvată și să fie actualizați în ceea ce privește cele mai recente cercetări, tehnici și abordări în educația specială. Respectiv, formarea continuă poate fi oferită de către instituțiile de învățământ, organizații non-profit sau alte instituții specializate în acest domeniu. Firește, le pot fi utile mijloacele tehnologice, care oferă resurse suplimentare pentru predare și evaluare, instrumente de comunicare cu părinții și alte instrumente de management al clasei. Exemple pot fi software-uri de învățare asistată de calculator, tablete sau alte dispozitive electronice special concepute. Este evident că, în acest caz, resursele didactice trebuie adaptate. Acestea ar putea include materiale de învățare interactive, manuale de lucru și alte instrumente didactice care pot fi utilizate în procesul de predare. Pentru a se potrivi nevoilor diferite ale copiilor, este importantă disponibilitatea acestora atât în format digital, cât și în format fizic.

Pentru a ajuta la dezvoltarea abilităților copiilor cu CES specialiștii trebuie să fie pregătiți să ofere servicii de terapie fizică, terapie ocupațională, terapie logopedică sau terapie comportamentală. În vederea asigurării abordării holistice a nevoilor copiilor sunt recomandate eforturile comune cu cele ale terapeuților.

În asigurarea pregătirii adecvate pentru procesul de învățare, specialiștii pot avea nevoie de echipamente speciale, cum ar fi scaune speciale, mese ajustabile sau alte dispozitive care să faciliteze învățarea și interacțiunea socială.

(Va urma)

Pentru conformitate,

Oxana PaRAȘciuc

Omagiu eroilor Războiului de pe Nistru

Acțiune comemorativă organizată la Liceul Teoretic „Alexandru Agapie” din satul Pepeni, raionul Sângerei

Acțiunile de comemorare a eroilor neamului sunt o formă de educație patriotică, care trebuie promovată de către stat, prin intermediul sistemului de educație, de cultură, de știință, precum și prin mass-media, fiind întemeiată pe valorile noastre tradiționale, moștenite de la generațiile anterioare. Educația patriotică este mai eficientă atunci când se îmbină cu istoria locală, fiind implicat un cerc cât mai larg de oameni, în special băștinași dintr-o localitate anume. În acest sens, istoria locală poate fi considerată ca o știință educațională, care contribuie la educarea patriotismului. Din acest unghi de vedere trebuie privit și evenimentul de la Liceul Teoretic „Alexandru Agapie” din Pepeni, Sângerei, inițiat de către două asociații obștești ale veteranilor războiului de pe Nistru - „Credință Patrie” și „Tradiții Militare”.

Solemnitatea a fost consacrată combatantului Vasile Cernei, băștinaș din localitatea respectivă, dispărut fără veste în urma bătăliei de la Tighina din 19 iunie 1992.

Astfel, veteranii războiului de pe Nistru, rudele eroului, cadrele didactice, elevii și un grup de localnici au organizat această acțiune în memoria celui care a luptat pentru integritatea R.Moldova și nu a mai revenit la băștină.

La eveniment au participat Nina și Lidia Cernei - surorile soldatului Vasile Cernei.

În calitate de oaspeți au fost prezenți veteranii Ghenadie Cosovan, președintele asociației „Credință Patrie”, cavaler al ordinului „Ștefan cel Mare”, și Simion Carp, președintele asociației „Tradiții Militare”, doctor în drept, profesor universitar.

Solemnitatea a început cu depuneri de flori la monumentul edificat în memoria lui Vasile Cernei. Ulterior a fost vizitat muzeul din incinta Liceului Teoretic „Alexandru Agapie”, unde un loc aparte îl ocupă fotografiile eroului și o poezie dedicată lui.

În timpul întrunirii dl Simion Carp a prezentat cartea sa „Procesul de căutare a poliștilor, militarilor și voluntarilor dispăruți fără veste în timpul Războiului de pe Nistru din anul 1992”, în care a adunat documente de arhivă și informații privind această categorie de luptători. Printre persoanele ale căror biografii sunt redescoperite se regăsește și Vasile Cernei. În timpul discursului autorul a descris celor prezenți cronica evenimentelor din acea zi nefastă, prezentând pliante cu datele biografice ale unui grup mare de combatanți care

Copleșite de emoții, surorile Cernei au mulțumit tuturor pentru participarea la eveniment și pentru cartea în care se regăsește biografia fratelui declarat dispărut fără veste.

Veteranii-combatanți din localitate au lansat inițiativa de a înainta un demers conducerii țării pentru a-l decora post-mortem pe Vasile Cernei cu Ordinul „Ștefan cel Mare”, în semn de respect pentru că și-a sacrificat viața, luptând pentru apărarea integrității și independenței Republicii Moldova. Prin acest gest, au menționat veteranii, „se va face un act de dreptate, onorând un tânăr care a participat la cele mai crâncene lupte. O țară ce nu-și onorează eroii nu are viitor.”

Solemnitatea s-a încheiat printr-un moment de reculegere în memoria tuturor celor care și-au sacrificat viața în timpul Războiului de pe Nistru din 1992.

În continuare prezentăm un fragment din cartea lui Simion Carp „Procesul de căutare a poliștilor, militarilor și voluntarilor dispăruți fără veste în timpul războiului de pe Nistru din anul 1992”:

Cazul soldatului Vasile Cernei

„În lucrarea editată cu suportul Ministerului Apărării și al Biroului pentru reintegrare în anul 2012, biografia soldatului Vasile Gheorghe Cernei nu este publicată. Doar în ediția revizuită au apărut datele biografice: „Cernei Vasile Gheorghe. Născut la data de 23.03.1973. Localitatea Pepeni, raionul Sângerei. Dispărut fără veste la data de 19.06.1992.”

Investigând acest caz, am identificat unele documente în materialele de arhivă, din care aflăm: „Conform datelor Comisariatului militar Sângerei, în or. Bender, pe data de 20.06.1992, a dispărut fără veste militarul u/m nr. 61498 Cernei Vasile Gheorghe, n.1973.”

Prima informație despre dispariția lui a fost înregistrată oficial pe 08.07.1992. Continuând investigațiile, descoperim o altă listă cu aceleași persoane, dispărute fără veste, însă pe care apar înscrise pe câmpul documentului „Pentru Republica Moldova”, în care figurează „Cernei Vasile Gheorghe, n.1973, dispărut fără veste pe data de 20.06.1992 în or. Bender.”

După cum am constatat pe parcursul cercetărilor, căutările au demarat abia după data de 21.07.1992, când a fost semnat acordul de încetare a focului. În nota informativă prezentată de ajutorul procurorului or. Bender, găsim o informație cu privire la dosarele penale și dosarele de căutare pornite pe cazul dispariției soldatului „Cernei Vasile Gheorghe, n. 1973, Sângerei, s. Pepeni. În luna mai a fost înrolat în Armata Națională, în luna iunie anul 1992 în or. Bender a dispărut. Dosarul penal nr. 92051855, dosarul de căutare nr. 9205122.”

Procesul de căutare decurgea foarte lent, iar numele persoanelor dispărute apăreau în mai multe documente. Astfel, printre cei dispăruți fără veste în timpul acțiunilor militare în or. Bender și printre cei care se aflau în căutare la data de 24.09.1992, figurează soldatul „Cernei Vasile Gheorghe. Militar al Armatei Naționale a Republicii Moldova. A participat la lupte și pe data de 20.06.1992 a dispărut fără veste în or. Bender. Lista a fost întocmită de inspectorul Secției poliției judiciare c-n. Miriuța”. După doi ani de căutare, pe data de 17.01.1994, maiorul Mavrodi S.P. din cadrul secției poliției judiciare prezintă o listă în care se regăsc câteva persoane din rândul participanților la luptele pentru independența și integritatea teritorială a Republicii Moldova, dispărute fără veste, în care este publicat

și numărul dosarelor penale și de căutare, printre care figurează și soldatul „Cernei Vasile Gheorghe, n.1973, satul Pepeni, raionul Sângerei. Dosarul penal nr. 92051855, dosarul de căutare nr. 9205122. În luna mai a anului 1991 a fost înrolat în armată. În luna iunie a anului 1992 a fost trimis în orașul Bender și a dispărut.”

Luând cunoștință de aceste materiale, am constatat că în primul document de arhivă figurează că a dispărut fără veste pe data de 20.06.1992, ulterior în cartea editată de Ministerul Apărării figurează dispărut fără veste la data de 19.06.1992. De altfel, data dispariției de 20.06.1992 a fost anunțată de către Comisariatul militar din Sângerei în sesizarea despre dispariția soldatului Vasile Cernei.

Mai multe informații au fost obținute în timpul interviurilor cu rudele soldatului Vasile Cernei.

La momentul actual, în viață sunt: mama Ana Cernei, fratele Ion Cernei, sora Nina Cernei, sora Lidia Cernei, fratele Mihail Cernei, sora Aurica Cernei, iar tatăl Gheorghe Cernei a decedat.

De la rude am aflat că Vasile Cernei a absolvit Școala din satul Pepeni. Era pasionat de muzică, însă serviciul militar în termen i-a modificat destinul. A fost recrutat în armata sovietică, fiind repartizat într-o unitate militară de aviație, dislocată în or. Kiev (Ucraina).

După obținerea independenței de către Republica Moldova, a început procesul de transfer al militarilor în termen pentru continuarea serviciului în țările de băștină. După opt luni de zile, sergentul Vasile Cernei a fost transferat în Republica Moldova, în componența unității militare Nr. 61498, dislocată în or. Florești.

În timpul evenimentelor din 1992, s-a deplasat pentru cantonamente în

tabăra din satul Ivancea, r. Orhei, unde pe parcursul a zece zile a făcut cursuri de instruire pentru a putea să participe la acțiuni de luptă. După încheierea procesului de instruire a primit dreptul la învoire cu vizitarea domiciliului, fiind anunțat că la întoarcere va pleca în misiune de luptă.

Rudele își amintesc că a venit acasă în perioada când creștinii ortodocși sărbătoreau Duminică Mare. După acest eveniment militarii au fost adunați și au plecat pe pozițiile de luptă din or. Bender. Fratele Mihai Cernei menționează că mezinul Vasile nu avea încălțăminte bună, așa că i-a dat cizmele sale de la uniformă în care a fost demobili-

zat pe timpuri din armată sovietică. Nimeni nu a putut presupune atunci că fratele lor va nimeri în vâltoarea focului. Cu multe emoții a descris și felul cum au participat la acțiuni de căutare. Mari probleme le-a creat dezinformarea care venea de la Ministerul Apărării.

„Astfel, când am plecat să-l căutăm, mi-au spus că e rănit și se află undeva la Chișinău. Căutările n-au dat rezultat. Ulterior, am fost informați să îl căutăm printre cei morți la Anenii Noi. Acolo am încercat să-l identificăm după haine și cizmele pe care le cunoșteam, examinând atent fiecare cadavru. Același lucru l-am făcut și în or. Bender, unde am fost de câteva ori în timpul exhumării. Ulterior, de câteva ori am asistat la exhumarea cadavrelor din mormintele comune în or. Bender, sperând că voi identifica corpul neînsuflit al fratelui. După toate acțiunile întreprinse a apărut o informație că ar fi fost luat în prizonierat și că acolo i s-au pierdut urmele. Cineva din camarazi a spus că ultima dată l-a văzut rănit.

Au fost și informații că a fost sfârțecat de un obuz și corpul lui dezmembrat a fost împrăștiat. Am fost chemați în curtea unei școli din or. Bender, unde erau într-un mormânt două cadavre, însă printre ei nu era fratele nostru.”

Peste câțiva ani căutările încetaseră și ei nu mai aveau nicio știre despre Vasile Cernei.

În asemenea condiții rudele s-au adresat la televiziune, publicând imagini cu fratele lor și solicitând orice informație. Mai târziu, au făcut apel prin emisiunea din Rusia „Îșciu tebea” („Te cau”), presupunând că fratele lor poate fi în prizonierat și astfel vor obține vreo informație. Au fost invitați la emisiune, au prezentat fotografiile, însă fără niciun rezultat.

Peste o perioadă, din cauza lipsei de informații, camarazii și o parte din rude au considerat că trebuie să-i improvizeze un mormânt. Atunci tatăl lui Vasile, Gheorghe Cernei, a plecat la Bender și a adus acasă un pumn de pământ de la locul unde s-au desfășurat luptele și au improvisat un mormânt în cimitirul din satul Pepeni. La inițiativa Secției administrative militare din or. Sângerei și cu implicarea administrației locale din s. Pepeni a fost edificat un monument pe mormântul improvisat în memoria lui Vasile Cernei. În fiecare an, la acest mormânt, pe data

2 martie, se întâlnesc toți veteranii de război din satul Pepeni și îi pomenesc pe cei căzuți în lupte.

Rudele însă nutresc speranța că mai poate fi găsit undeva, viu sau mort. Ulterior, soldatul Vasile Cernei a fost decorat post-mortem cu Medalia „Crucea comemorativă”. Participând la acțiunile de luptă pentru apărarea integrității și independenței Republicii Moldova (1991-1992).

Ruslan CONDRAT,
Academia
„Ștefan cel Mare”
a MAI,

Nicolae JANTĂC

Importanța tehnicii vocale în disciplina canto

De-a lungul evoluției fenomenului educațional, muzica, reprezentând o componentă umanistă prin limbaj, sentiment, gândire, a constituit o preocupare pentru cei care au conceput și organizat activitățile de educație, fiind inclusă în diferitele sisteme de învățământ. Mulți dintre noi credem că abilitatea de a cânta este ceva cu care ne naștem. Trebuie să recunoaștem că talentul are într-adevăr un rol important în evoluția ta vocală, dar pentru a crea, menține și a cânta o viață întreagă fără probleme ai nevoie de ore de canto, și anume de o tehnică vocală.

Unii oameni au talent natural și extraordinar și, probabil, au fost încurajați să se exprime creativ de la o vârstă foarte fragedă, ceea ce contează foarte mult. Dar majoritatea dintre noi avem propriile noastre temeri și bagaje emoționale care vin la pachet cu cântatul. Multe din ce ține de tehnică implică antrenarea corpului și a psihicului, pentru a continua vocea și a crește încrederea în sine.

Vocea umană este sunetul natural creat de corzile vocale ale omului și modulată în gât, gură și cavitățile nazale. Oamenii folosesc vocea pentru a transmite informații, în primul rând prin vorbit, dar și prin cântat și alte sunete, ca, de exemplu, prin strigăt, plâns, râs, oftat ș.a. În cazul cântatului se poate spune că vocea umană este un instrument muzical, de natură cu totul specială. Vocea este un mecanism complex, care din punct de vedere funcțional se află într-o permanentă relație de dependență cu funcționarea aparatului respirator, fonator și rezonator. Fără a ști cum sunt corelate cele trei aparate în timpul emisiei sonore cântate sau rostite, nu putem vorbi de meseria de cântăreț sau actor, sau de arta de a cânta, sau de a vorbi. Tehnica vocală a evoluat de-a lungul timpului pentru a găsi modalități noi de a solicita și antrena vocea într-un mod eficient și sigur. Cei mai mulți dintre noi am avut probabil experiența unei suprasolicități vocale, după ce ne-am împins vocea mult peste limitele ei (cântând, urlând la un concert și trezindu-ne muți). Corzile noastre vocale sunt mici și trebuie îngrijite. Pot produce lucruri extraordinare, doar dacă sunt sprijinite corect de corpul nostru. A învăța să îți antrenezi corpul să lucreze eficient

și să îți producă sunetele pe care le dorești este un lucru foarte important; din această cauză deprinderea tehnicii ideale pentru elevii mei stă la baza oricăror ore de canto, care promit să scoată rezultate.

Cântul este un mijloc extrem de important, eficient și indispensabil de inițiere a elevilor în variata artă a muzicii.

Nu se poate începe studiul artei cântului fără a se cunoaște funcționarea și posibilitățile, mai mult sau mai puțin limitate, ale atâtor acte fiziologice care servesc fonajului. „Fără serioase cunoștințe tehnice, arta vocală este imposibilă sau insuficientă”, spune Lilly Lehmann în cartea sa „Mon art du chant”, referindu-se la controlul respirației.

Atunci când vorbim, corpul nostru produce sunete, transformându-se într-un „instrument muzical” viu. Artă cântului constă, mai presus de toate, într-o cunoaștere perfectă a inspirației și expirației.

În cadrul orelor de canto, fie la elevii începători sau la cei din clasele următoare, are loc antrenarea respirației, deprinderi și influența directă a respirației.

Dacă elevul are deprinderi de a respira corect, sunetul emis are calitate și culoare.

Deci, reușita în arta vocală și-o asigură o disciplină respiratorie și o distribuție corectă a aerului.

Vocea la om se produce, în primul rând, prin acțiunea (vibrația) celor două corzi vocale din laringe, în cadrul spațiului înconjurător disponibil din zonă. Vibrația corzilor vocale poate fi influențată în mod complex prin activarea mușchilor și țesuturilor din apropiere.

Svetlana DOMBROVA,
profesoară de canto,
grad didactic I,
Școala de Arte, or. Cricova

La producerea vocii se folosesc două procedee principale:

- Voce de piept;
- Voce de cap, folosită, de exemplu, la cântatul în falset.

Muzica și dezvoltarea neurologică

Sunetele, armonia și cântatul activează creierul uman. A cânta la un instrument muzical sau a cânta cu vocea este una dintre cele mai complexe activități umane, presupunând integrarea de activități multiple, specifice ființei umane: abilități logico-matematice de a însuși și a utiliza informația muzicală, abilități emoționale, coordonarea și multe altele. Dintre toate abilitățile pe care le însușește copilul în școala de muzică, pe parcursul anilor de studii, cea mai importantă este că dobândește multe lucruri necesare unei vieți echilibrate: disciplina, perseverența, abilitatea de a coopera, dorința de cunoaștere, abilitatea de a-și exprima sentimentele.

Arta vocală joacă un rol esențial în dezvoltarea copiilor, în contextul pregătirii și participării lor la concerte, concursuri și festivaluri naționale și internaționale. Muzica se poate dovedi o terapie importantă în rândul copiilor, îmbunătățește procesul învățării, motivează elevii la un program de piese noi, dă posibilitatea legării unor prietenii strânse între ei, prin creșterea gradului de socializare.

De asemenea, elevii clasei canto, pe care îi ghidez, participă la concursuri internaționale în România, Bulgaria, Polonia, Germania, Franța, Italia, Malta, Ucraina, Canada, Cehia, o mare parte dintre ei obținând trofee, diplome și premii.

În anul de studii 2022-2023, majoritatea elevilor au participat la concursuri municipale, naționale și internaționale. Pe 30 aprilie 2023, trei eleve au participat în Concursul Internațional „FestKavkaz” din mun. Chișinău, unde au fost premiate cu trofee de locul 2 și diplome. Pe 10 iunie, 3 eleve au participat la Festivalul Internațional de muzică populară și ușoară „Danubius”, ediția a VII-a, din or. Cernavodă, România. De premiul 1 s-au învrednicit 2 eleve, iar de premiul 3 - o elevă.

Recomandări pentru elevii care fac ore de canto

În primul rând, să-și aleagă un profesor cu experiență în domeniul artei vocale.

Să facă exerciții vocale, respiratorii. Să se antreneze și acasă cu vocalizele, cântate la ore, cu repertoriul, textele

învățate. Repertoriul pentru canto trebuie ales în corespundere cu posibilitățile vocale ale elevilor, ținând cont de caracter și temperament, ca elevul să poată exprima trăirile prin muzică și, nu în ultimul rând, să scape de teama de a cânta în fața colegilor, prietenilor, publicului.

Copiii sunt cei mai talentați elevi, ei pot deprinde cu ușurință arta cântatului: pentru ei „a cânta” trebuie să însemne joc, dar și dezvoltarea unor abilități, cum ar fi dicția, auzul muzical, mișcarea scenică, dansul, teatrul, relaxarea și, de ce nu, începerea unei cariere muzicale.

Succesul sau eșecul activității pedagogice depinde de natura elevului și a profesorului, de faptul dacă este posibil contactul de muncă și uman între ei. Caracterul depinde de educație și autoeducație. Nu se poate vorbi de trăsăturile negative ale caracterului ca fiind calități irezistibile, înnăscute. Caracterul este educabil, iar profesorul ar trebui să-l ajute pe elev în acest sens.

Pentru succesul în pedagogia vocală o mare importanță are munca asiduă și conștiințiozitatea, acuratețea și inițiativa, modestia și pretențiile ridicate față de sine însuși, intenția și perseverența, disciplina și capacitatea de a acționa în direcția scopului urmărit.

În arta vocală sunt necesare o mare stabilitate în vederi și capacitatea de a nu ceda în confruntarea cu diferite influențe.

O deosebită importanță pentru formarea și dezvoltarea simțului și gustului estetic în arta vocală are exemplul personal al profesorului, prin ajutorul pe care îl acordă elevilor care întâmpină dificultăți în înțelegerea și interpretarea muzicii.

Consolidarea colaborării pe dimensiunea transformării digitale a educației

MINISTERUL EDUCAȚIEI ȘI CERCETĂRII
AL REPUBLICII MOLDOVA

Ministerul Educației și Cercetării, Anatolie Topală, a avut o întrevedere cu reprezentanta rezidentă a Programului Națiunilor Unite pentru Dezvoltare (PNUD) în Moldova, Daniela Gasparikova.

Discuțiile s-au axat pe prioritățile ministerului în domeniul învățământului și pe inițiativele susținute de PNUD în acest sens. „Printre prioritățile ministerului se numără digitalizarea educației și îmbunătățirea infrastructurii instituțiilor de învățământ din țară, dar și formarea inițială și continuă a cadrelor didactice”, a menționat, în contextul subiectelor abordate, ministrul Anatolie Topală.

În acest context, „PNUD va susține în continuare modernizarea sistemului de învățământ din Moldova, în cadrul noului Program de

țară al PNUD pentru anii 2023-2027, inclusiv prin dezvoltarea unei culturi digitale efective în instituțiile de învățământ public”, a menționat Daniela Gasparikova.

Totodată, reprezentanta rezidentă PNUD Moldova și-a arătat deschiderea să susțină ministerul în implementarea Strategiei de Dezvoltare „Educația 2030” pe dimensiunea de digitalizare, în special elaborarea de conținuturi digitale și învățare pe tot parcursul vieții.

Ministerul Educației și Cercetării are o colaborare de succes cu PNUD Moldova și pe domeniul formării competențelor profesionale obținute în contexte informale și nonformale. Organizația a contribuit la elaborarea și testarea mecanismului de validare a acestor competențe.

De menționat că PNUD Moldova a susținut ministerul în alfabetizarea digitală a fetelor și femeilor, inclusiv a celor de pe malul stâng al Nistrului.

BEI sprijină îmbunătățirea infrastructurii educaționale din Republica Moldova

Ministerul Educației și Cercetării, Anatolie Topală, a avut o întrevedere cu Alberto Carlei, șeful Oficiului Băncii Europene de Investiții (BEI) în Republica Moldova. Scopul întreprinderii a fost de a discuta despre suportul pe care BEI îl oferă Republicii Moldova, în special în contextul proiectului de îmbunătățire a eficienței energetice a grădinițelor, școlilor, colegiilor, universităților și altor instituții publice din țară, dar și al dotărilor acestora.

„Întrevederea cu BEI de astăzi subliniază importanța pe care o acordăm dezvoltării educației și infrastructurii publice din Republica Moldova. Apreciam sprijinul constant și colaborarea cu BEI, care joacă un rol-cheie în îmbunătățirea eficienței energetice a instituțiilor educaționale din țara noastră. Ne propunem să construim un sistem educațional de înaltă calitate, care să ofere oportunități egale pentru toți elevii”, a menționat ministrul în cadrul întreprinderii.

La rândul său, Alberto Carlei a subliniat importanța dialogului constant și colaborării bilaterale. BEI

va oferi și în continuare sprijinul necesar pentru îmbunătățirea infrastructurii educaționale și pentru promovarea dezvoltării sustenabile a Republicii Moldova. Prin intermediul parteneriatului de durată, BEI va continua să ofere sprijin financiar și tehnic pentru a se asigura că copiii, elevii, studenții, profesorii moldoveni beneficiază de condiții moderne de învățare și că instituțiile de învățământ sunt eficiente energetic și au dotările necesare pentru un proces de studiu calitativ.

Părțile și-au exprimat încrederea că vor avea și în continuare un parteneriat avantajos și de durată, în vederea realizării obiectivelor de dezvoltare durabilă și pentru a îmbunătăți

calitatea infrastructurii, dotărilor etc. în sistemul educațional.

Înființată în 1958, cu sediul în Luxemburg, BEI este o instituție care oferă finanțare pentru proiecte care contribuie la atingerea obiectivelor UE atât în interiorul, cât și în afara Uniunii Europene. BEI a stabilit un parteneriat cu Republica Moldova din 2007, oferind suport financiar și tehnic și investind în diverse proiecte de dezvoltare.

Evoluție cu record a atleților moldoveni la Europenele de Armwrestling

De rezultate excepționale a avut parte delegația Republicii Moldova la Campionatele Europene de Armwrestling și Para-Armwrestling, ce s-au desfășurat timp de o săptămână la Chișinău. Astfel, în aceste zile frumoase de vară, lotul Moldovei a înregistrat cea mai mare performanță a sa din istoria campionatelor continentale de luptă la braț, cucerind în total (categoriile juniori, seniori, masters și para-armwrestling) 31 de medalii, dintre care 11 de aur, 4 de argint și 16 de bronz. Aceste realizări au permis selecționatei noastre să se situeze pe un onorabil loc 4 în clasamentul general pe echipe, primele trei poziții revenind reprezentativelor Turciei, Georgiei și Ucrainei.

Pascaru (45 kg, dreapta, azerul Ibrahim Jalilov - aur și turcul Batuhan Koçak - argint), Nikita Beregovoi (70 kg, dreapta, ungurul Patrik Donko - aur și ucraineanul Roman Kibitkin - argint), Dumitru Bulat (80 kg, dreapta, georgianul Rati Tchikinașvili - aur și ucraineanul Artem Boiko - argint).

La fete, tineret, pe treapta a III-a în clasamentul final s-au situat două atlete din Republica Moldova: Aurelia Vozian (două medalii: 65 kg, mâna stângă, ea fiind întrecută de sportivele din Turcia, Didem Celik și Sümeyra Koyuncu; și mâna dreaptă - cu campioana Sümeyra Koyuncu și cu o altă atletă din Turcia, Ebru Uzun, în față) și Sofia Gnatiuc (70 kg, brațul stâng, în fața ei trecând turcoacele Cansu Halenur Yigit și Berfin Yoğurtçu).

Seniorii confirmă

În ceea ce privește echipa de seniori (fete și băieți), sportivii noștri au avut o evoluție demnă de toată lauda, intrând în posesia a 11 medalii (4 de aur, 1 de argint și 6 de bronz). Vom remarca în mod deosebit prestația strălucită a celui mai bun component al naționalei, Daniel Procopciuc, discipolul lui Alexandru Grumeza, președintele Federației Naționale Sportive de Armwrestling. Și de această dată, „mâna de fier a Moldovei”, cum este el supranumit, a excelat la ambele brațe, câștigând tocmai al șaselea său titlu consecutiv de campion european, el fiind și cvadruplu campion mondial!

La fete, de o dublă de aur a avut parte conaționala noastră Marina Iordachi (categoria 80 kg), care este la prima sa participare la un Campionat European - un început de bun augur, datorat de mari speranțe.

În categoria masters (veterani), două titluri de campion continental (la ambele brațe) și-a adjudecat Valeriu Seniușin, iar la para-armwrestling de cea mai înaltă distincție europeană s-au învrednicit Iaroslav Buchili, Vladimir Butucea și Gheorghe Spînu.

Nu vom exagera câtuși de puțin afirmând că armwrestlingul are un viitor promițător la noi în țară, succesele obținute demonstrând fără putință de tăgadă că avem o școală reductibilă în domeniu, care începe să devină una de tradiție, cu specialiști de forță, de cea mai înaltă clasă. Reușitele sportivilor noștri nu ar fi fost posibile fără suportul Direcției Generale Educație, Tineret și Sport, municipalitatea cofinanțând în proporție de 60 la sută organizarea Campionatelor Europene de Armwrestling și Para-Armwrestling, aflate la a 32-a ediție.

Iulian BOGATU

Juniorii, în ascensiune

Ediția din acest an a Europeanelor a fost găzduită de Centrul expozițional MoldExpo, întrunind peste o mie de atleți din circa 30 de țări ale lumii. Este de menționat că și echipa de junioare (fete) a Moldovei a furnizat un record, clasându-se pe locul 3 premiant (cu două medalii de aur și trei de bronz în palmares) și repetând performanța juniorilor (băieți) de la Campionatele Europene din 2021. Per total, lotul de juniori (fete și băieți) al Republicii Moldova s-a învrednicit la Europenele de la Chișinău de 14 medalii (5 de aur, 1 de argint și 8 de bronz).

În această categorie de vârstă au ieșit în evidență compatrioții noștri Irina Moisoava și Tiberius Țurcan cu câte o dublă de aur fiecare, devenind campioni atât la brațul stâng, cât și la cel drept. Astfel, în cântarul de până la 60 de kilograme, Irina mai întâi a învins-o în marea finală „cu stângul” pe reprezentanta Ungariei, Korinna Kovari, podiumul fiind completat de sportiva din Turcia, Sümeyye Karakuş. La brațul drept, sportiva noastră a surclasat-o pe aceeași adversară, iar pe treapta a treia a podiumului de premiere s-a situat Kristine Jorjoliani (Georgia).

Iar Tiberius (55 kg) în prima lui finală (la brațul stâng) la acest turneu a fost mai bun decât armeanul Hovannes Abelyan, pe locul 3 premiant clasându-se Giorgi Mantășașvili (Geor-

gia). La mâna dreaptă moldoveanul i-a depășit pe maghiarul Mark Donko și pe turcul Turgulhan Akbaş. După care atletul nostru a evoluat și la seniori, cucerind o distincție de argint la brațul drept (a cedat în finala mare turcului Enes Talha Ay, pe locul 3 situându-se atletul din Georgia, Giorgi Kvastiani) și una de bronz la cel stâng (a fost întrecut de turcii Berat Yildirim și Enes Talha Ay).

La juniori, în posesia aurului a intrat încă un reprezentant al Republicii Moldova, Matei Țurcan (55 kg, brațul drept), urmat în clasament de turcii Osman Orhanlar și Beytullah Macit. Un alt compatriot de-al nostru, Vladimîr Titov, a luat argintul la mâna dreaptă, în cat. +70 kg, cedând în finală atletului din Georgia, Bacho Digmelașvili, podiumul de premiere fiind completat de Radoslav Vanga (Slovacia).

Ploaie de medalii

În continuare, peste conaționalii noștri s-a revărsat o veritabilă ploaie de medalii, în posesia distincțiilor de bronz intrând băieții Gabriel Saracuța (50 kg, brațul stâng, categorie în care el a fost devansat de azerul Rufat Mustafayev și ucraineanul Andryi Den-deberia), Petru Ciobu (65 kg, mâna stângă, pe primele două trepte ale podiumului de premiere urcând, în ordine, turcul Hasan Deniz și ucraineanul Ivan Drozdovskiy), Maxim

UPSC, la Forumul „Profesiile Viitorului”, ediția a 2-a

Utilizarea tehnologiilor moderne în toate sferile de dezvoltare a societății devine un imperativ al zilelor noastre. Astfel, pentru al 2-lea an, în R. Moldova, UPSC formează specialiști în Profesiile Viitorului - Animație și Designul Jocurilor, la Facultatea de Arte Plastice și Design. Forumul „Profesiile Viitorului”, la cea de-a 2 ediție, a adunat tot mai mulți tineri interesați de Profesiile Viitorului, înțelegând perspectiva pe care acestea le-o oferă.

Prezentă la eveniment, dna Alexandra BARBĂNEAGRĂ, rectorul UPSC, a felicitat studenții care, cu mare entuziasm, acum 1 an, au ales Profesiile Viitorului și cu mult succes au încheiat primul an de studii, precum și pe toți cei implicați în acest proces - finanțatori, cadre didactice, dar și pe tinerii interesați de Profesiile Viitorului, încurajându-i să facă o alegere cu mari oportunități și perspective. De asemenea, dna rector UPSC a anunțat despre lansarea, în acest an, a unui nou pro-

gram de master: Inovații și Leadership în Educație prin Tehnologiile Informaționale, invitând candidații la studii să aplice la acest program.

Evenimentul a reunit profesori interesați de direcțiile inovații și tehnologii în educație, precum și absolvenți ai liceelor din Republica Moldova, dornici să afle ofertele noi de studii la facultățile din domeniu, să participe la workshop-uri interactive, dar și să facă un test-drive Profesiilor Viitorului în cadrul atelierelor practice. Iar interesul lor a fost susținut și apreciat.

Programul „Profesiile Viitorului” este implementat sub egida Ministerului Educației și Cercetării și Ministerului Culturii, cu suportul Proiectului Tehnologiile Viitorului în Moldova, finanțat de USAID, Suedia și Marea Britanie, care promovează o economie digitală, creativă și circulară și contribuie la creșterea competitivității industriilor-cheie din Moldova.

CONCURS

Direcția Învățământ, Tineret și Sport Rezina anunță concurs pentru ocuparea funcției de director:
IP Școala Primară-Grădiniță CIORNA;
IP Școala Primară-Grădiniță ROȘCANII de SUS;
IP Școala Primară LALOVA;
CASA de CREAȚIE a COPILOR, or. Rezina.
 Candidații pentru ocuparea funcției de director al instituțiilor menționate prezintă la Direcția Învățământ, Tineret și Sport dosarul de concurs.
 Termenul-limită de prezentare a documentelor
 - 14 iulie 2023, ora 17.00.
 Informațiile privind condițiile de participare la concurs sunt publicate pe site-ul www.consiliu.rezina.md.
 Tel. pentru informații: (0254) 25732; 24369.

ANUNȚ

Direcția Educație Dondușeni anunță concurs pentru ocuparea funcției de director al Instituției Publice Gimnaziul „Vasile Gangal”, s. Horodiște.
 Condițiile de participare la concurs pot fi accesate la adresa: <https://www.facebook.com/photo/?fbid=868307974213827&set=a.757460745298551>.
 Actele vor fi depuse la Direcția Educație Dondușeni (incinta Consiliului Raional Dondușeni), bir. 9, până la 20 iulie 2023, ora 17.00.
Telefoane de contact: 0251 24414; 0 251 22748; 67100031
 Sursele de obținere a informației despre instituție: <https://sime.md/>
 Bibliografia concursului poate fi accesată la adresa electronică: http://ctice.gov.md/wp-content/uploads/2022/08/bibliografie_modificat.pdf

Univers Pedagogic pro

Chișinău, MD 2059, str. Doina, nr. 104, et 4
 E-mail: univers2@mail.ru, univers.pedagogic@gmail.com
 Tipar: ÎSFEP „Tipografia Centrală”. Comanda nr. 9679.

ECHIPA REDACȚIONALĂ:

RESPONSABIL DE EDIȚIE ▶ Oxana Parașciuc
 REDACTOR PRINCIPAL ▶ Nicolae Jantic
 REPORTERI ▶ Iulian Bogatu, Silvia Țurcan
 CORECTOR ▶ Elvira Țăganaș-Pântea
 MACHETATOR ▶ Iurie Babii

Redacția nu corespundează cu autorii, nu recenzează și nu restituie materialele necomandate.
 Preluarea articolelor și pozelor este posibilă doar cu acordul prealabil al redacției.

INDICE DE ABONARE LA:

„Poșta Moldovei” - PM21741
 „Moldpresa Grup” SRL
 Abonare online: <https://services.posta.md/abonarea2022#publicacion/264>